

v. periódusa, tehát a Kr. e. 1000—800 közti időre tehető.

Kiekebusch egyszerűen, világosan adja elő mondani valóit, úgy ahogyan az igazság nyelve szokott lenni. Foglalkozik a sírhalomhoz fűződő mondákkal is s iskola-példáját adja, hogy másutt is hozzáfogjanak az időnkint felszínre kerülő fontosabb leletek hasonló mederben tartott közlésére, miáltal azok szélesebb körben lesznek hozzáférhetők és termékenyítő hatásúak.

Kolozsvár. Dr. Roska Márton.

Dr. Hans Reinert: *Die Wasserburg Buchau*. Eine befestigte Inselsiedlung aus der Zeit 1100—800 v. Chr. Verlegt bei Benno Filser, Augsburg, 1928. 69 lap + XXII. tábla.

Ez az előzetes beszámoló a szerző szerkesztésében s az augsburgi *B. Filser* kiadásában megjelenő *Führer zur Urgeschichte* 6. kötete gyanánt kerül az érdeklődők kezébe.

Szerzőt az erdélyi szász Beszterce adta a német tudományosságnak, melynek egyik legszebb ígérete.

A thüringiai Buchau mellett levő Federseemoor pereméről egész sor lelőhelyet ismer az ősrégészeti tudomány (Dullenried, Riedschachen, Tallbried stb.), fontosság tekintetében azonban valamennyi fölé emelkedik a szóban forgó szigetvár, mert ennek felásatása a stratigrafiai elvek oly szigorú betartásával történt, hogy hasonló, a legapróbb részletekre is kiterjedő gondosságot csak a tószegi Laposhalom, a perjámosi Sánchalom és a pécska—szemlaki határban levő Nagysánc feltárásánál tapasztaltunk. *Reinert* helyzetét megkönnyítette, hogy egy csomó szakember (geológus, botanikus, stb.) teljes lélekkel csatlakozott a munkához s mindenki legjobb tudását vitte bele ebbe a közmunkába, melynek eredményein biztosan építhet a szakember. Mert ennek a szigetvárnak háromnegyed részben való fel-

tárása *köz munkával* történt: Buchau polgársága becsületbeli ügyé avatta, mindenki iparkodott kivenni a részét belőle tehetsége szerint. Olyan példa, amely nemcsak vonz és fölemel, hanem emeli a munka erkölcsi értékét is. Minden dicséretünk a derék buchauer polgároknak és minden elismerésünk a fiatal tudósoknak, akik egész lélekkel, szeretettel oldotta meg nehéz feladatát.

A külső és belső palisadokkal hatalmasan megerősített, védő pódiumokkal és járatokkal ellátott, kapukkal áttört, hidakkal is megközelíthetővé tett szigetvár életében két periódus állapítható meg. A régebbi Kr. e. 1100 táján kezdődik, állattenyésztők, vadászok, gyűjtögetők lakják, kiknek egyosztatú házaik vannak s akik földművelést még nem folytattak, — az újabb periódus Kr. e. 900 táján kezdődik s kb. 100 esztendeig tart, ennek képviselői már földműveléssel is foglalkoznak, udvaros, több osztatú házakban laknak, melyekhez istállók, csűrök, kamrák is csatlakoznak s valamennyi U-alakban sorakozik a központi fekvésű udvar körül. Kiválik közülük a főnök lakása a maga nagyobb, kényelmesebb voltával. Valamennyi az ovális alakú, központi fekvésű piactér körül rendeződik el. Az épületek váza fa, a falak vagy fonottak, vagy boronából emelték azokat.

Az eltört, eldobott, elhullott leleteken kívül elrejtett holmikra is akadt *Reinert*. Így egy esetben hat edényt egymásba helyezve, egy másik esetben pedig hat karperecből, egy lándsacsúcsból és egy szárnyas baltából álló bronzkincsre akadt.

Valamennyi a délnémet bronzkor urnatemetős periódusából származik.

Az iszapban tölgy-, bükk- és jávorlevelek lenyomatát konstataulta az iszaptól nyert himporból pedig meg lehetett állapítani, hogy hogyan változott a környék növényzete s hogy a sziget 2200—1800 táján Kr. e. keletkezett, tehát az itteni neolithikus periódus végén jött létre, de még nem volt

lakható. Lakhatósága csak a település idején állott elő, a tözeges felület kiszikkadása után.

Reinerth azon a véleményen van (v. ö. 46. l.), hogy a boronaépítkezés a késő bronzkor találmánya. A perjámosi Sánchalmon már az aeneolithikus periódus rétegeiben is ismételtelen konstatáltam.

Nagy érdeklődéssel várjuk szerzőnek a részletes feldolgozást tárgyaló munkáját, mely temérdek résztkérdésre fog teljes világosságot deríteni s mélyebb betekintést fog nyújtani a délnémet bronzkor végén élt ősember belső életébe is.

Kolozsvár. *Dr. Roska Márton.*

Magyarország régészeti irodalma 1928-ban.*)

I. Öskor.

Dr. Hillebrand Jenő: *A nyirlugosi obsidián nucleus-depotteletről.* (Arch. Ért. 1928. évf. 39—42. old.)

Európa legszebb obsidián-nucleus leletét a Debrecen és Nyirbátor között fekvő nyirlugosi „Erzsébet-hegyen“ még 1923-ban találták. 12 darabból áll, hosszúságuk 19—11 cm., súlyuk 2200—720 gramm között változik. Anyaguk valószínűleg a tokaji hegyekből származik. A készítési mód nagyon jól felismerhető rajtuk.

Dr. Zoltai Lajos: *Régészeti ásatásaink 1928-ban:*

a) *III. Hajduhadházon: rézkori tűzhely.* Debrecen szab. kir. város múzeumának (a Déri-múzeumnak) kiadványa, XXIII. 43. oldal.

A hajduhadházi állomás mellett a téglagyár területén 5 m. mélységben három darab elentett élő rézcsákányt találtak. A csá-

kányok alatt egy kb. 24 négyzetméter kiterjedésű tűzhely volt, amelyen 2—8 cm. vastag égett föld, korom és faszén keverék rétege húzódott, benne néhol fatörzsmaradványokkal. Magában a tűzhelyben semmi sem volt. A csákányoknak tokos nyéllyuka van és mesterjegy-féle beütött körös-dísz van rajtuk.

b) *V. Hajduszoboszlón: rézkori temető és telep.*

A hajduszoboszlói állomás mellett csatorna-ásás közben bukkantak a temetőre és telepre. A temetőből 12 sírt tártak fel rendszeresen, melyek mélysége 60—90 cm. között változott. A sírokban a férfiak épügy, mint a bodrogkeresztúri és pusztaitvánházi temetőkben, a baloldalukon, míg a nők jobboldalukon feküdtek, Dk.-Ény.-i irányban, zsugorítva.

A mellékletek: a férfiaknál az edényeken kívül kőbalt, kőbuzogány és nyílcsúcs, a nőknél a gyöngyök gyakoriak. Három sírban rézszerszámokat is találtak (vésőt, tűt és árat). A talpcsöves edény, kova-penge és nyílcsúcs jellemző a temetőre.

Dr. Hillebrand Jenő: *A pusztaitvánházi kora rézkori temető.* (Archaeologia Hungarica, 1929. IV. füzet.)

Szerző arra való hivatkozással, hogy a pusztaitvánházi temetőről az Orsz. Magyar Régészeti Társulat Évkönyvének II. folyamában és a Wiener Praehist. Zeitschr. XIII. kötetében, továbbá az Archaeologiai Értesítő 1928. évfolyamában már beszámolt, csak német nyelven írja le összefoglaló monografiájában e korarézkori temetőt. A monográfia kilenc fejezetében az ásatás területén kezdve, végig vezet a sírok leírásán. A megállapítható temetkezési rítus után az eszközök, fegyverek, ékszerek és a kerámia leírásával megállapítja azt a kultúra-kört, amelybe a temető tartozik. Majd a hazai rézkor felosztásával, abszolút és relatív kro-

*) Az ismertetésben csak az 1929. év júniusáig beérkezett folyóiratok cikkei vannak.